దప్పిక

నా అరవై యేళ్ళ జీవితంలో నా శక్తి మేరకు సౌందర్యాన్ని ఆరాధించాను. లోకంలో మంచితనాన్ని నమ్మాను. 'సృష్టిలో తీయనిది స్నేహమేనోయి' అని విశ్వాసిగా జీవించాను.

అందమైన సాయంకాలాలంటే నాకెంతో యిష్టం. యౌవన సౌందర్యాన్ని గుర్తుకుతెచ్చే పూలంటే నాకు ప్రాణం. ప్రకృతిలోని యింకా యింకా యెన్నో నన్ను యిప్పటికీ పరవశింప చేస్తాయి. మనుషుల్లోని మంచితనంపట్ల నాకు అపారమైన విశ్వాసం వుంది. స్నేహమంటే యిప్పటికీ పడిచస్తాను.

తాలూకా ఆఫీసులో నా యిరవయ్యో యేట అటెండరుగాచేరి, రిటైరయ్యే నాటికి డిప్యూటీ తాసిల్దారు కాగలిగాను. అటెండరుగా వున్నా నా భార్యకు రోజూ పూలు తీసుకొని వెళ్ళేవాడ్ని. డిప్యూటీ తాసిల్దారుగా వున్నప్పుడుకూడా నా భార్య పూజ్యాలతో ఏనాడూ పూలు తెప్పించుకొని యెరగదు.

ఆమె చాలా అందమైన మనిషి.

నా వుద్యోగ జీవితంలో యేనాడూ నేను లంచం ముట్టలేదు. ఒక కూతురు పుట్టింది. ఆ తర్వాత మాకు పిల్లల కలగకపోవటంవల్ల నా సంపాదన మాకు సరిపోయేది. అంతో యింతో మిగిలేది. స్నేహితులకు చేబదుళ్ళు యిచ్చేవాణ్ని. నా దగ్గరకు వచ్చిన రైతులకు నా చేతనైన సాయం చేసేవాణ్ణి. వచ్చే పోయే స్నేహితులతో మా యిల్లు కళకళలాడుతుండేది.

పదేళ్ళ క్రితం మా తాసిల్దారుగారు నేను వద్దని మొత్తుకుంటున్నా, తనతో పాటు, మరికొందరు మిత్రులతో పాటు నాకూ గవర్నమెంటు బంజరును ఐదెక రాలు నా భార్య పేరున తియించాడు.

ఈ అయిదెకరాలు నా దశను మార్చి వేశాయి. అయినా నా నమ్మకాలు మారలేదు.

టౌను వున్నట్లుండి పెద్దదయింది. నా భార్య పేరున వున్న నేల గిరాకీ పెరిగింది. దురాశకు పోకుండా యిళ్ళస్థాలు చేసి అమ్మివేశాను. లక్షరూపాయలు పైన్నే వచ్చింది. మా టౌనుకు కాస్త దగ్గర వుండే పల్లెలో అందమైన యిల్లు ఒకటి కట్టుకున్నాను. కాంపవుండులో రకరకాల పూలమొక్కలూ, పండ్లచెట్లూ పెంచాను.

ఆశ్చర్య మేమంటే, అప్పటి నుంచే యిన్నాళ్ళూ పరిమితంగా వున్న నా సౌందర్య దాహం పెరగడం మొదలు పెట్టింది. ఆ పల్లెలోనే నేల తీసుకు న్నాను.

గంగన్న అని ఒక రైతు మిత్రుని తోడ్పాటుతో బావి తవ్వించాను. మోటారు పెట్టించాను. మా నేల రూపు మారిపోయింది. చింతలతోపు చెరుకు తోటగా మారింది; దిద్దితీర్చిన వరిమళ్ళగా మారింది.

రైతు లందరితో మంచిగా, స్నేహపాత్రునిగా ఉంటూ వాళ్ళ అవసరా లకు వడ్డీకి ఇస్తూ సాయపడుతున్నాను. నా నేల మరింత విస్తారమై, బాగా పండి, సాటి మనుషులకు సాయపడే శక్తిని పెంచుకోవాలనే కోరిక కూడా యిటీవల యెక్కువైపోయింది.

ఇలాంటి నాకు ప్రకృతిలో అంద విహీనతనూ, లోకంలో కుళ్ళునూ మాత్రమే పట్టించుకునే వాళ్ళంటే యెలా సరిపోతుంది? అయినా వాళ్ళతో కూడా మంచిగా వుండటం, స్నేహం చేయడం, వాళ్ళను అభిమానించడానికి ప్రయత్నిం చడం నా అలవాటు.

ఆ అలవాటు వల్లనే సోమశేఖరాన్ని యిన్నాళ్ళూ భరించాను. బహుశా సోమశేఖరాన్ని భరించినట్లు నా జీవితంలో యెవరినీ భరించలేదు. అలాంటి విపరీతమైన మనిషి నా కింతవరకు అతను తప్ప తారసిల్లలేదు.

అతనితో మంచిగా వుండటం, అతని స్నేహాన్ని గౌరవించడం వారం దినాల నుంచీ దుర్భరమై పోయింది.

సోమశేఖరం అభిప్రాయాలు జ్ఞాపకం చేసుకుంటే నా తల తిరిగిపోతుంది. అతని అభిప్రాయాల వెనుక వున్న సిద్ధాంతాలను ఆలోచిస్తే, నాకు పీడకలలు వస్తున్నాయి.

సోమశేఖరం మా పక్కింటి రైతు కొడుకు. ఎం.ఎ., చేసి ఖాళీగా వుంటున్నాడు. ఈ రోజుల్లో వుద్యోగాలు సులభంగా రావుకదా! అతని చదువూ, మర్యాదా నాకు నచ్చాయి. అమెరికాలో వున్న నా మనుమడు అతనిలో కన్పించాడు. వయసును పట్టించుకోకుండా స్నేహం చేశాను.

ప్రతిరోజూ సాయంత్రం పల్లె రోడ్డంట షికారు వెళ్ళేవాళ్ళం. షికారు సమయంలో సౌందర్యం, మంచితనం, స్నేహం – వీటిని గురించి –చర్చించేవాణ్ణి. జీవితంలో డబ్బు వున్నా లేకపోయినా, వీటికి నిత్యజీవితంలో ప్రాణం ఇచ్చేవాడే మనిషి అని చెప్పేవాణ్ణి. నా జీవితాన్ని ఉదాహరించేవాణ్ణి. అంతా వింటూ, నే నెంతో అమాయకపు పక్షినైనట్లు నావైపు ఒక తమాషా చూపు చూశేవాడు.

అంతెందుకు ? మాకిద్దరికి స్నేహమయిన రోజు, పల్లె రోడ్డంట షికారు వెళ్తున్నాం. రోడ్డుకు యిరువేపులా విరగబూసిన పువ్వుల్ని నేను చూస్తున్నాను. సాయంకాలపు గాలి చల్లదనాన్ని అనుభవిస్తున్నాను. పడమటి కొండలు వెనుక కెంపుల్ని ఆనందిస్తున్నాను. సోమశేఖరం రోడ్డు మధ్య అక్కడక్కడా పడిన ముళ్ళకంపల్ని యేరి రోడ్డు పక్క విసిరేస్తున్నాడు. అవి పూల చెట్లమీద పడుతున్నాయి. దారిలో రోడ్డు పక్క విసిరేస్తున్నాడు. అవి పూల చెట్లమీద పడుతున్నాయి. దారిలో వుండే ముళ్ళకంపల్ని తొలగించడం మంచితనమే కావచ్చు. పూలమీద పడేట్లు విసరడం యేమిటి – అతని సౌందర్య ఘాతుకత్వం కాకపోతే?

మరొకరోజు సాయంత్రం పొద్దుగడిదాక మా నేల పరిసరాల్లో, రోడ్డుకు ఎడమ పక్క ఉండే రావిచెట్టు కింద అరుగుమీద కూర్చున్నాం.

రావిచెట్టు ఆకుల సందుల్లోంచి చెదిరిన మసక వెన్నెల ముగ్గులు, మా చుట్టూ. రోడ్డుకు అటువేపు వెన్నెల్లో గాలికి నెమ్మదిగా తలలూస్తున్న పరువంలోని వరిపైరు. అటువేపు నవనవలాడుతూ ఎదిగివస్తున్న చెరుకు తోట. అల్లంత దూరంలోని మా చింత చెట్లల్లోంచి కీచురాళ్ళ శబ్దం. గాలికి యెగిరిపోయే పూల లాగా రోడ్డు కటువేపు పొదలపైన యెగురుతున్న మిణుగురులు. ఆకాశంలో అందినంత మేరకు వెలుతుర్లను ఎగజిమ్మి, కాంతివంతం చేస్తున్న మైలు దూరంలోని కరెంట్ సబ్‌స్టేషన్. మళ్ళ పక్క కాలువల్లో మెల్లగా పారుతున్న నీటి సంగీతం. నీళ్ళెక్కించిన పైరులేని మళ్ళల్లో కప్పల బెకబెక...

"యీ వాతావరణం చాలా బాగుంది" అన్న సోమశేఖరం మాట విని వులిక్కిపడ్డాను - అతనేనా ఈ మాట అంది అని! అతనివేపు చూశాను.

"కరెంటు, నీళ్ళు సమృద్ధిగా వుంటే యెటు చూసినా పచ్చదనమే," అని సోమశేఖరం ప్రవక్తలా అన్నాడు.

మాట్లాడటానికి నోరు తెరిచే వేళకు-

"గంగన్న చెరకుతోట చాలా బాగుంది. ఈసారైనా అతని కష్టాలు తీరుతాయో లేదో?" అని సోమశేఖరం ముచ్చటగా మూడవ పలుకు పలికి తరువాత **మాట్లాడలేదు.**

ఈ మూడు మాటల వెనుక నన్ను సోమశేఖరంగానీ మెచ్చుకున్నాడేమో అని ఆలోచించాను. నా వల్లనే అక్కడి నేల సాగుకు వచ్చింది. నావల్లనే ఆ వూరికి కరెంటు వచ్చింది. నేలల్లో నీళ్ళు జలజలా నా వల్లనే పారాయి. పారుతున్నాయి. వూరి పచ్చదనం నా వల్లనే. గంగన్న చెరకుతోట బాగుండడం నా వల్లనే. నేలను కొనటంలో సాగుకు తీసుకొని రావడంలో గంగన్న నాకెంతో సాయపడ్డాడు. నా మంచితనంకొద్దీ నా నేల పక్కనే వున్న గంగన్న అయిదుకుంటల నేలను సాగుకు తెచ్చుకోడానికి అప్పు యిచ్చాను. బావిలేకపోతే మా బావినుంచే మా మోటారు ద్వారా నీళ్ళు బాడుగకు యిస్తున్నాను.

సోమశేఖరం నన్నే మెచ్చుకున్నాడని రూఢిగా అనుకున్నా.

ఆ తర్వాత పదిరోజులపాటు మేమిద్దరం కలవలేకపోయాము. మా కూతురూ, అల్లుడూ, వాళ్ళ పిల్లలూ వచ్చారు. ఈ హడావిడికి తోడు గంగన్న పంచాయితీ తెగేవేళకు ఏడెనిమిది రోజులు పట్టింది.

గంగన్న కొడుక్కూ, గంగన్నకూ పడలేదు. నా దగ్గరకు పంచాయితీ కోసం వచ్చారు. ఆస్తి వున్నదంతా అయిదు కుంటలు. 'నాకు రావలసిన బాకీ చెల్లుపోను తామిద్దరికీ మిగిలేదేముంది?' అంటాడు గంగన్న. మిగిలిందే యివ్వమంటాడు గంగన్న కొడుకు. మా అల్లుడు మధ్యస్థం చేశాడు. భూమి నాకు అమ్మడమే మేలని వాళ్ళిద్దరికీ నచ్చచెప్పాడు. నాకు రావలసిన బాకీ పోను వాళ్ళిద్దరికీ చెరొక వెయ్యి రూపాయలూ యిచ్చి తగాదా పైసలు చేశాను. నిజానికి వూళ్ళో వున్న పరిస్థితుల్లో, ధరల్లో, వడ్డీ రేట్లలో అయితే గంగన్నకూ, గంగన్న కొడుక్కూ ఏమీ మిగలదు. గంగన్నమీద ఉండే నా స్నేహభావం వల్ల, నా మంచితనం వల్ల గంగన్నకు న్యాయమే జరిగిందని నా నమ్మకం.

ఇది జరిగాక మరుసటి రోజనుకుంటాను.

ఆ వేళ ఉదయం సోమశేఖరాన్ని కలవటం పడింది.

మా తోట దగ్గిర చింతచెట్టు కింద మంచంలో కూచునివున్నా. ఆ చోటు అంటే నా కెంతో యిష్టం కూడా. రెండువందల గజాల ఆవరణ. చుట్టూ పెద్ద పెద్ద చింతచెట్లు – విరగకాసిన చింతకాయల్తో. వాటి మధ్య మా చెరుకుగానుగ. చుట్టూ మా నేల – చెరకు తోటలతో, మిరప తోటలతో. గంగన్న నేల కలవ డంతో మరింత బాగుంది.

గెనిమల మీద మీద పూరివేపు వెళుతూ సోమశేఖరం కన్పించాడు. కేక వేశాను. సోమశేఖరం నా వద్దకు వచ్చాడు. కూచోమన్నాను. మంచం మీద నాపక్క కూచోకుండా యెదురుగా చెరుకుపిప్పి గుట్టమీద కూచున్నాడు. అతనికి యే కోశానా సౌందర్య దృష్టి లేదని రూఢి అవుతోంది.

ఈ పది రోజులుగా నేను పడ్డ అవస్థలు వివరించాను. మౌనంగా విని చిరునవ్వు నవ్వాడు.

"చెరుకు పాలు తాగుదామా? ఒకటి రెండు మిరపకాయలు వేసుకొని చిరు కారంగా బలే వుంటాయి," అని అన్నాను.

"అవును. మంచితనంలో చెడ్డలా, స్నేహంలో స్వార్థంలా బలే వుంటాయి." అని సోమశేఖరం అన్నాడు.

అతని హాస్యోక్తి నాకు అర్థం కాలేదు. ఏదో మనసులో గుచ్చుకున్నట్లు అయింది. నవ్వలేకపోయాను.

వెట్టివాన్ని ఒకడ్ని కేకవేసి మూడు నాలుగు మాంచి చెరుకు గెడలు 'గంగన్న తోటలోవి' తెమ్మన్నా. అలాగే మా మిరపతోటలో నాలుగు మిరప కాయలు తీసుకొని రమన్నా. వెట్టివానితో 'గంగ్న తోట' అని అప్రయ త్నంగా అన్నందుకు మనసు బాధపడింది. అది నా పరమైంది కదా ! బహుశా గంగన్నపట్ల నాకుండే స్నేహాభిమానం కొద్దీ నా హృదయం అలా స్పందించిం దేమో అనుకున్నాను.

బాగా బలిసి నిటారుగా పెరిగి నాలుగు చెరుకుగెడల్ని తెచ్చిపెట్టి మొదళ్ళూ కొసలూ నరికి అక్కడ వుంచాడు.

నేనే స్వయంగా మోటార్ ఆడించి, చెరకుగడల్ని, రెండు మూడు మిరప కాయల్ని గానుగ రోలర్ల మధ్య దూర్చి పాలు పట్టాను. ఆ దృశ్యాన్ని సోమ శేఖరం తదేకంగా చూడ్డం చూసి నాలో నేను నవ్వుకున్నాను, అతనిలో యేదో వైపరీత్యం వుంది అనుకుంటూ.

స్వచ్ఛమైన తెల్లటి మల్లు గుడ్డలో చెరకుపాలు వడబోసి, ఒక గ్లాసు సోమ శేఖరానికి అందించాను.

"మీరు తాగండి" అన్నాడు.

"తాగవోయ్", అని బలవంతం చేశాను.

గ్లాసు తీసుకున్నాడు.

"మొత్తం యీ అరవై కుంటల నేలకు చుట్టూ కాంపౌండ్ కట్టి సందన వనంగా మార్చాలని వుందోయ్! గంగన్న నేల తీసుకోవటంతో మాది మంచి చతురస్రాకారపు తోట అవుతుంది. అయిదు కుంటల్లో కొబ్బరి చెట్లు నాటుతాను. రెండు కుంటల్లో రకరకాల పూలచెట్లను ... వీటి మధ్య మిత్రులతో..." అంటూ వుల్లాసంగా చెప్పబోతున్నాను.

సోమశేఖరం తాగుతున్న గ్లాసు కింద ఉంచి, "దాని కోసమేకదా గంగన్న నేలను వశం చేసుకున్నారు" అన్నాడు.

వశం చేసుకోవడమేమిటి? ఆ మాటలు నాకు బొత్తిగా నచ్చలేదు.

అయిదు కుంటల నేల కొనుగోలు విషయంలో నేను గంగన్నపట్ల చూపిన మంచితనం, స్నేహభావం వివరంగా చెప్పాను.

అంతా విని "మీ సౌందర్యదాహం, మంచితనం, స్నేహం సంగతేమో నాకు తెలియదు. కరెంటూ, నీళ్ళూ, డబ్బూ మీ చేతుల్లో వున్నాయి. వుండబట్టే గంగన్న కుటుంబం వీధుల్లో పడింది. మీ దెబ్బతో, యింకా కొన్నాళ్ళు పోతే, చాలా కుటుంబాలు వీధిన పడతాయి" అని సోమశేఖరం లేచి వెళ్ళిపోయాడు.

నేను తాగుతున్న చెరకుపాలు మరీ కారంగా వున్నాయి. ఆ మాటలతో నా తల తిరిగిపోయింది. సోమశేఖరం దృష్టి యేమిటో, తను యే రకం విలువల్ని నమ్ముతున్నాడో ఆలోచిస్తే భయం వేసోంది.

గంగన్న కుటుంబాన్ని నేను వీధుల్లో పడేశానా? వూళ్ళో అందర్నీ వీధుల్లో పడేస్తానా? యెందుకోసం?

దప్పిక యెక్కువయింది?

చెరుకు పాలు కారం!

ఇటీవల రాత్రిళ్ళు వొాకే పీడకలలు. కరెంటూ, నీళ్ళూ, డబ్బూ నన్ను వేధిస్తున్నాయి.

నిన్న రాత్రి కలలో:

కరెంటు పట్టుకొని గంగన్న లబోదిబో మంటున్నాడు. నీళ్ళల్లో గంగన్న కొడుకు, డబ్బు రాసుల మధ్య నేనూ, మా అమ్మాయీ, అల్లుడూ, వాళ్ళపిల్లలూ. మా చెరుక గానుగను నేను ఆడిస్తున్నాను. చెరకులు మనుషులుగా మారిపోతున్నారు. గానుగలోంచి చెరుకుపాలు-కాదు...రక్తం! అదేమిటి? నాలుక పిడచ గట్టుక పోతూంది. దప్పిక...దప్పిక... సోమశేఖరం నా గుండెలమీద! అమ్మో! గుండె దడ...వూరు వూరంతా నా గుండెమీద! ●

◯ జనవరి 1979, అనామిక మాస పత్రిక
హిందీ అనువాద ముద్రణ: జూలై, సెప్టెంబరు 1981, సంబంధ భారతి
బెంగాలీ అనువాద ముద్రణ: 4 మే 1985, దేశ్ వారపత్రిక